

I kjølvannet av vedtaket om eksamensformer og vurderingsuttrykk fattet av Det juridiske fakultet i UiT den 25. mars, har diskusjonen gått høyt i det juridiske studentmiljøet i Tromsø. Mange, deriblant også undertegnede, er med rette svært kritiske til vedtaket om bokstavkarakter, og ikke bestått/ikke bestått, på det som nå blir en 6-timers hjemmeeksamen.

Vi står nå midt oppe i en samfunnskrise Norge og verden ikke har opplevd maken til siden andre verdenskrig. Det er på riksplan tatt beslutninger som berører alle, også oss studenter. Innføring av hjemmeeksamen er ett eksempel. I forlengelsen av denne har vi, ikke overraskende, fått en følelseladd diskusjon om karaktersetting og rettferdighet.

Innledningsvis vil jeg presisere at det jeg her skriver og mener er personlig, og på ingen måte representerer den samlede studentmassen. Likevel vil nok mange studenter kjenne seg igjen i disse tankene, og stille seg bak budskapet i denne teksten. Hensikten fra min side er ikke å henge ut noen, eller å skape uro i en allerede urolig tid. Hensikten er derimot å få frem og belyse problemstillinger og tanker blant oss studenter i en ekstraordinær, men ikke desto mindre viktig periode i våre liv.

Jeg har nå lest igjennom vedtaket om gjennomføring av eksamen skrevet av fakultetet en rekke ganger, og sitter fortsatt igjen med flere spørsmål enn svar. Særlig knytter disse spørsmålene seg til den prinsipielle begrunnelsen for hvorfor løsningen med ulike vurderingsuttrykk for forskjellige eksamener ikke ble vurdert som den beste. For presiseringens skyld var dette en løsning JSU-undersøkelsen blant studentene «pekte mot» (sitat fra vedtaket), uten at vi vet *hvor mange* som pekte mot denne. En undersøkelse som for øvrig ble sendt ut klokken 22:00 på lørdag, med svarfrist allerede klokken 15:00 dagen (søndag) derpå.

I vedtaket argumenteres det med at den ene eksamenen med karakter blir tillagt uforholdsmessig stor vekt. Jeg er enig at dette kan være et legitimt argument. Likevel mener jeg de uheldige sidene ved gjennomføring av 6-timers hjemmeeksamen er så store at det etter mitt syn vil være uforsvarlig å evaluere denne på samme som om den hadde vært gjennomført på UiT på vanlig måte. Jeg vil i det følgende redegjøre for hvorfor:

- Først vil jeg peke på de faktiske og reelle forutsetningene for gjennomføring av eksamen. Jeg tror vi alle kan være enige om at dagens situasjon er preget av stor

usikkerhet og store individuelle forskjeller mellom mennesker. Noen har barn, og får naturlig nok av den grunn ikke studert som vanlig. Andre mangler «tilgang til ro» (for eksempel ved at de bor i et kollektiv). Videre er adgangen til å drive kollokviegrupper begrenset, og tilgangen på teknologisk utstyr kan være svært forskjellig. Det vil med andre ord være store forskjeller i den enkeltes studiehverdag. Denne forskjellen vil etter min oppfatning gjør seg spesielt gjeldende på en 6-timers hjemmeeksamen, hvor tidspresset er enormt. Vurderingsformen bestått/ikke bestått på en 6-timers hjemmeeksamen vil i så bidra til å hensynta forskjellen og usikkerhet som preger dagens studiehverdag på en rettferdig, god og balansert måte.

Og, ja: Fakultetet har kommet med gode, avbøtende tiltak, blant annet muligheten for utsatt eksamen ved egenmelding for studenter pga. «sykdom» eller andre «tvingende årsaker» ikke kan gjennomføre eksamen våren 2020. Likevel er min påstand at en slik ordning kun vil komme et fåtall til gode. Hva med de nevnt over, som har mangel på ro, bor i et støyende kollektiv eller av andre årsaker har dårlige forutsetninger for å få til en normal studiehverdag. Og hva med de studenter som tross dårlige forutsetninger likevel vil gjennomføre eksamen på normert tid? Personer som ikke oppfyller kravet om «tvingende årsaker», men som likefullt har hatt en særdeles trøblete oppladning til eksamen. Selv med disse særordningene, mener jeg vedtaket er uheldig.

Jeg mener derfor fakultetet bommer når de uttaler at de ønsker å normalisere situasjonen rundt eksamen. Hvordan kan man legge opp til en normalisert eksamenskjøring når de grunnleggende forutsetningene for å være student er borte? Eller for å si det på en annen måte: Man kan ikke normalisere en liten del av en ellers svært unormal hverdag.

- Videre, og kanskje det aller tyngste argumentet for en todelt eksamensløsning, er slik jeg ser det knyttet til det emosjonelle aspektet. Vi studenter skal ikke ved gjennomføring av eksamen måtte ha en «uggen» følelse av at likhetsprinsippet ikke gjelder. At ikke alle har de samme forutsetningene for å gjennomføre eksamen på en tilfredsstillende og rettferdig måte. Sett i sammenheng med hvor stor betydning karakterene har på jussen, så kan man raskt slå fast at insitamentene til å jukse er stort. Når jukset i tillegg er omtrent umulig å oppdage, kan man med sikkerhet slå fast at det vil bli jukset.

- En slik antagelse forsterkes ytterligere anekdotisk av det som kommuniseres mellom studentene, i hvert fall det jeg har hørt i etterkant av vedtaket. Det er ikke særlig betryggende å høre medstudenter fortelle om muligheten for å gjennomføre eksamen hjemme, med «jurister» til stede. Ei heller studenter som planlegger å samarbeide i grupper for å løse eksamen i fellesskap. Man kan godt kalle disse personene umoralske, og det med rette. Men man kan ikke stikke hodet i sanden og late som om dette ikke vil skje. Dette er faktisk realiteten vi nå står ovenfor, så lite vi enn liker det.

Konsekvensen av juks er at en rekke resultater i realiteten er materiellrettslig ugyldige. Dette er altså noe man indirekte vet, noe man legger opp til og som blir en konsekvens man tilsynelatende er villig til å akseptere. Når det gjelder insitamentet til å jukse, mener jeg at dette er spesielt sterkt tilstede ved en 6-timers hjemmeeksamen der det stilles det krav til presisjon og tilgangen til kilder er begrenset. Her kan en kjapp avkreftelse eller bekreftelse gjøre stor nytte. Har man glemt en rettslig problemstilling? Er anførselen ferdigbehandlet? Er den rettslige problemstillingen relevant? Et kjapt ja eller nei vil i så henseende kunne gjøre stor nytte.

Denne problematikken eksisterer ikke i like stor ved gjennomføring av en tredagers hjemmeeksamen, hvor hovedfokuset kan sies å være knyttet mer til dybdeforståelsen og kildeanvendelsen i sin helhet. Det stilles ikke like store krav til såkalt «paratkunnskap». Med andre ord er ikke insitamentet til å jukse ved denne eksamensformen like stor.

På bakgrunn av disse momentene mener jeg det vil være uforsvarlig å gjennomføre eksamen i tråd med dagens vedtak. Jeg mener derfor at vedtaket bør tas opp til ny vurdering.

For meg har dette blitt en prinsippsak. Vi er opplært til å verdsette og etterstrebe viktige rettsstatsprinsipper som likhet, rettferdighet og forutberegnelighet. Paradoksalt nok er det disse prinsippene jeg føler er forbigått i foreliggende sak.

La meg helt til slutt berømme fakultetet og administrasjonen for deres fantastiske innsats med tilrettelegging av undervisning i denne utfordrende perioden. Dette er noe som verdsettes i stor grad.

Oppfordrer derfor mine medstudenter til å ta i bruk den demokratiske friheten, og skrive under på følgende underskriftskampanje, dersom dere er uenige i fakultetets beslutning om å gjennomføre karakterskala på 6-8 timers hjemmeeksamen.

https://www.opprop.net/nei_til_karakterskala_pa_6-8_timers_hjemmeeksamen_var_2020

Peder Mæhle, 2. avdeling ved Det juridiske fakultet UiT